

جریدہ علیہ

مشيخت جليلہ اسلاميك جريدہ رسميه ميدير

ربيع الاخر سنه ۱۳۴۰

عدد ۷۱

شمديلك آيده بر نشر اولنور

برنجي سنه

نشریات مخصوصه

دین اسلام

۱۰

اسباب اختلاف فقها

فقهاء عظام، حتی صحابه کرام آره لرنده دلائل شرعیه نک طریقہ لری، مسائل فقهیه نک استنباط اولونسی خصوصاً لرنده تحدث ایدن اختلافاتک اسبابی ندر؟ بر جوق مذاہب اسلامیہ نک ظهورینہ نہ سبب اولمشدر؟ بواسطی آراشدیرمق پک چوق حقایق اسلامیہ بی کشف وایضاحه بادی اوله جنی شک وشہدن عاری اولمغله اسباب اختلافی بیانه تصدی ایدیورز. اختلاف فقہانک مختلف سبیلری واردر، باشلیجه لری شونلردر:

سبب اول — کتاب وسنتک لسان عذب البیان عرب اوزرینہ ورودی در .

معلوم اولدینی اوزره لسان عرب السنۃ سامیہ دن، السنۃ سامیہ ده تحولات تصرفیه وکلامیہ مستعد اولان السنہ دندر. لسان عرب السنۃ سامیہ دن معدود اولمقله برابر قواعد اشتقاق و بلاغت نقطۃ نظرندن حائر اولدینی مکملیت ورسعت کبی خواص و مزایایه، دیگر السنۃ سامیہ دن اولان عبرانی، سریانی، آثوری لسانلری، مالک دکلدر. لسان عربی نک السنۃ سامیہ دن اولدینی متفق علیه ایسه ده هانکی تاریخده مستقلاً بر لسان اوله رق تکیون ابتدکی صورت قطعیه ده معلوم دکلدر. کعبۃ معظمیه تعلیق اولنان قصائد مشهوره و باشلیجه آثار منظومه لسان عربک ظهور اسلامدن برخیلی زمان اول مکمل اولدیغنه دلالت ایدر .

لسان عربده کی اشتراک الفاظ، حقیقت و مجاز، افراد و ترکیب، عموم و خصوص کبی خصائص لسانیہ دن ناشی الفاظ عربیه نک معانی مقصوده بی افاده و اقتضا ایتسی خصوصنده اختلاف وقوع بوله جنی طبعیدر. لسان عرب اوزره وارد اولان کتاب وسنتده بالطبع الفاظ مشترکه، حقیقت و مجاز، مفردات و مرکبات، عام و خاص بولندینی کبی آروجه معنای لغوییه نسبتله دیگر بر معنی افاده ایدن الفاظ شرعیہ ده واردر.

ایشته بوکی تأثیر آلتنده شارعك قصد ایتدیکی معنای استخراج ، حکم السی نی استنباط خصوصی فقهاء اسلام آردنده اختلاف ظهورینه باعث اولمشدر .

معانی متعدده بیننده مشترك اولان الفاظی بعض فقها برمعناده، دیگر فقها اوبرمعناده استعمال ایدیورلر ایدی .

بعض ائمه برلفظی حقیقته ، دیگر ائمه مجازه حمل ایدیور ایدی .

نصوص شرعیه نك بعض الفاظ وجلی تمامه مقصدی افاده ایدر، بالعکس بعض الفاظ وجلی مقصدی تمامیه افاده ایتمز، هر حالده بر بیان محتاج اولور ایدی . از جمله « البینه للمدعی واليمين على من انكر » حدیث شریفی مقصد شرعی تمامه افاده ایتدیکی حالده صلاة ، زكاة ، حج وصیام ، ربا حقلرنده وارد اولان آیات کریمه مقصد شرعی تمامیه افاده ایتبور ، هر حالده بر بیان احتیاج مس ایدیور ایدی . مقصد شرعی تمامیه افاده ایتیان نصوص ، اجتهاده کوره ، تفسیر اولنیور ایدی .

الفاظ عربیه دن بعضیسی ایجابنه کوره بعض محله عام ، بعض محله خاص اوله رق استعمال اولنیور ایدی . مثلاً ناس لفظی « یاایهاالناس اتقوا ربکم » نظم جلینده عام ، « الذين قال لهم الناس » نظم کریمنده خاص ایدی . عام ذکر اولنه رق آندن عام قصد اولندیکی کبی خاصده قصد اولنیور ایدی ؛ کذا خاص ذکر اولنه رق آندن خاص قصد اولندیکی کبی عامده قصد اولنیور ایدی . فقها دن بعضیلری برلفظی ویا برجهلی عمومه حمل ایدر ، دیگرلری ینه عین لفظی ویا عین جمله یی خصوصه عمل ایلر ایدی .

برلفظك لغتاً معنایی عام اولندیکی حالده شریعت انك معناسنی تخصیص ایدر ، دیگر معنارده قوللانیر ایدی . بومعنا لر متعدد اولمغله فقها دن برینك قبول ایتدیکی معنی دیگرکی طرفدن قبول اولونمز ایدی .

الفاظ شرعیه الفاظ لغویه به نسبتله مانوس دکل ایدی . بویله برلغت اجتهاده ، عرف بلده کوره تفسیر اولنور ایدی ؛ بعضاً معنای قریبه بعضاً معنای بعیده حمل ایدیلر ایدی . امثله — ۱ « والمطلقات یتربصن بانفسهن ثلثة قروء » نظم جلینده کی قروء لفظی الفاظ مشترکه دندر ، حتی اضداد دندر ، طهرایله حیض بیننده مشترکه دندر ، حجازیون مفردی اولان

قرئی طهرده، عراقیون حیضده استعمال اتمکله فقهاء حجازیونه کوره حیض کورن برقادین قوجه سندن بوشانیرایسه اوچ طهر، عراقیونه کوره اوچ حیض بکلمکه مجبوردر. ۲ — «ولانتکحوالمشركات حتى يؤمن» نظم جلیلی هم معنای عمومه، هم معنای خصوصه دلالت ایده بیلیر.

بعض ائمه بونظم جلیلیک عمومی آلهرق بالعموم غیرمسلمه لری نکاح ایله آله یی تجویز ایتیمور. بالعکس بعض ائمه بوآیت جلیله یی، عمومه حمل ایله برابر دیگر برآیت کریمه ایله، تخصیص ایدیورده غیرمسلم اولان کتابیه لری نکاح ایله آله یی تجویز ایدیور. بعضیلری ده نظم جلیلی طوغریدن طوغری یه خصوصه حمل ایله کتابیه اولمان وتنیه یی [۱] نکاح ایتیه یی تجویز ایتیمور. بعض ائمه آیت جلیله یی عمومه حمل ایله برابر دیگر برآیت جلیله ایله منسوخ اولدیغنه قائل اولیور.

ایشته بوکبی نقطه نظر اختلافندن طولانی کتابیه یی نکاح ایله آلوب آلامق مسئله سنده بدایتده اختلاف اولونمش ایسه ده مذهب صحیحه کوره کتابیه یی نکاح ایله آلمق جائز کورلمشدر. ۳ — «لا طلاق ولاعتاق فی اغلاق» حدیث شریفده کی اغلاق لغتده قیوی قیامق معناسنه کایر ایسه ده حدیث شریفده دیگر برمعناده مستعمل اولغله ائمه دین اغلاقی درلو درلو تفسیر ایتشلردر. بر قسمی اکراه ایله، دیگر قسمی غضب ایله تفسیر، اوچنجی قسمی طریق قصد وتصوری قیایان هر شیئه تشمیل ایدیورلر. دردنجی قسم ایسه بومعانی مختلفه یی، حدیثک سندینه واقع اولان طبعی نظر دفته آلهرق حدیث مذکوری شایان اجتماع بولیورلر. ایشته بوکا مبنی حنفیه، امام سفیان ثوری عندنده اکراه ایله طلاق واقعدر، امام مالک، شافعی واحمد واوزاعی، حسن بن حی عندنده واقع دکلددر. محقق حنابله عندنده غضب حالنده، ویاسکر، حنت، اکراه، برسام [۱] وغضب حالرنده واقع اولان طلاق واقع دکلددر. طلاق ایقاع ایدن زوجک قصدی، قصد ایتدیکنی ده تصوری بولونمایدیر، یوقسه طلاق واقع دکلددر.

[۱] پتیرست اولان قادین

[۱] برعاندکه اکا مبتلا اولان، مختل البماغ اولغله، هذیان ایدر.

محققین حنابلانك بو مذهبي ايله وقوع طلاق پك زياده طارلاشيور .

۴ — قرآن كريمده حرمت قطعه ايله تحريم اولنان خمر لغتده كسب شدت ايدنجيه قدر قاينايان ياش اوزوم صوينه (عصير غنبد مشند) اطلاق اولنور . خمر ك معنای حقيقي بودر . فقط مجازاً شراب مسكره اطلاق اولنور . عراقيون خمری يالكز معنای حقيقيسنه ، حجازيون معنای مجازيسنه حمل ايديورلر . عراقيون عندنده خمر آنجق ياش اوزومه منحصر اولديني حاليده حجازيون عندنده هر سكر و يرن شی خمر اوليور .

امام ابو حنيفه عندنده اشربه محرمه درتدر : خمر ، منصف ، سكر ، نقيع زبيب . [۱]
خمر دليل قطعی ايله حرامدر ، استحلالي كفردر . حرمتی عينندن ناشيدر . مسلم حقهده مال غير متقومدر . سكر و يرمسهده شربی حدى ايجاب ايدر . حرمتی جمع عليه اولان شراب بودر .

ديكر اوجيده حرامدر ، فقط استحلالي كفر دكلدر . حرمتی اجتهادی در ، سكر و يرمدكه حدى ايجاب ايتمز .

اشربه سائر ملك ، تلہی قصد اولونميرق ، سكر و يرميان مقداري ايجمك جائزدر . سكر قصديله سكر و يرميان مقداری ايجمك ينه حرام ، تقوی قصديله سكر و يرميان مقداری ايجمك حلالدر ؛ هر سكر و يرن شی حرام دكلدر ، آنجق عقلی افساد ايدن قدح مسكر حرامدر .

ايشته شيخين امام اعظم ايله ايله ابويوسفك ، بروايتده امام محمدك مذهبلى بودر . امام مالك و شافعى به ، بروايتده امام محمد كوره هر مسكر ك آزى ده چوغى ده حرامدر .

[۱] منصف . ثلثان دن آز قالنجيه قدر طابخ اولنان ياش اوزوم صوي در . بوكاطلا ، باذق ،

عصيرده ديرار اوزاغى به كوره بوده مباحدر .

سكر : كوپوكنى آتجه به قدر كسب شدت ايدوب قاينان قورى خورما منقوعيدر . بوكا

نقيع ترمده ديرار . شريكه كوره بوده مباحدر .

نقيع زيب : كوپوكنى آتجه قدر كسب شدت ايدوب قاينان قورى اوزوم منقوعيدر . بوقسمده

اوزاغى به كوره مباحدر .

